

Deset godina nakon Dejtona

Bez socijalnog kapitala nema ni države

Očigledno je da u poduhvatu izgradnje države, Bosna i Hercegovina ne može da računa na dovoljne zalihe socijalnog kapitala

Desetogodišnjica potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma biće obilježena jednom krajnje neprijatnom činjenicom - Bosna i Hercegovina još nije država!

Pozitivnih pomaka, naravno, ima, ali domaće političke snage u partnerstvu sa prisutnim međunarodnim agencijama još nisu uspjele uspostaviti funkciji-

donijeti i izrazito negativne posljedice poput nepotizma, korupcije, organizovanog kriminala, etnocentričnosti, itd.

Uzevši u obzir našu blisku prošlost, ne možemo imati nikakvih iluzija u pogledu postojećih zaliha socijalnog kapitala u BiH. One su značajno umanjene i to pokazuju gotovo sve studije koje

zionaera, sindikata, lovačkog društva, udruženja izbjeglica, udruženja veterana, vjerskog udruženja, političke partije, itd. Ovi oblici građanskog udruživanja mogu se podijeliti na dva osnovna tipa: tradicionalna udruženja, poput penzionerskih, i moderna udruženja, poznatija kao nevladine organizacije. Nažalost, ni postojanje ovih oblika društvenog udruživanja ne možemo povezati sa pozitivnim uticajem na razvoj društva, budući da se mnoge od ovih organizacija, po mišljenju građana, doživljavaju kao izrazito korumpirane i sa političkim stranakama povezane organizacije.

Podijeljeno društvo

Kao izrazito negativna pojava u bosanskohercegovačkom građanskom društvu mora se istaći i činjenica da je ono i dalje uglavnom podijeljeno na etničkoj osnovi.

Povjerenje građana u državne institucije je takođe jedan od pokazatelja prisustva socijalnog kapitala u društvu. Izveštaj UNDP *Sistem ranog upozoravanja* ukazuje na činjenicu da manje od 50% građana ima povjerenja u državne i entitetske institucije. Procenat povjerenja u institucije "drugog" entiteta, dakle entiteta u kojem građanin ne živi, još je manji.

Očigledno je da u poduhvatu izgradnje države, Bosna i Hercegovina ne može da računa na dovoljne zalihe socijalnog kapitala. Stoga se nadolazeće manifestacije kojima ćemo obilježiti deset godina od potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma, a naročito oktobarska konferencija u Ženevi, u organizaciji Asocijacije Bosna i Hercegovina 2005., moraju iskoristiti za stavljanje socijalnog kapitala na dnevni red svih institucija koje snose odgovornost za bolju budućnost BiH.

Miroslav ŽIVANOVIĆ
(Autor je član Asocijacije BiH 2005. i Centra za ljudska prava Univerziteta u Sarajevu)

Jedna trećina građana sudjeluje u radu brojnih udruženja

onalnu državnu strukturu koja će služiti svim građanima BiH. Razloga za ovakvo stanje je mnogo, a među njima je i krajnje neopravdano zanemarivanje socijalnog kapitala u BiH.

Rastuće nepovjerenje

Izgradnja države je složen društveni poduhvat, koji, poput klasičnog poslovnog poduhvata, zahtijeva i kapital - finansijski, ljudski, ali i socijalni kapital. O čemu se radi i šta je zapravo socijalni kapital i zašto je on bitan? Socijalni kapital se odnosi na prisustvo povjerenja, normi i društvenih mreža koje omogućavaju društvenu akciju na dobrobit i pojedinaca i društva u cjelini. Brojna istraživanja, od Italije do Indije, jasno su ukazala na vezu između socijalnog kapitala i kvaliteta demokratije, ekonomskog i socijalnog razvoja, kriminala, itd. S druge strane, pojedini oblici socijalnog kapitala mogu

su istraživale različite manifestacije socijalnog kapitala. U jednoj od njih istraživanje ukazuje na 14,5% ispitanika koji imaju povjerenja u većinu ljudi u odnosu na 84,2% ispitanika koji ispoljavaju veće ili manje nepovjerenje prema ljudima. Dok je opšti osjećaj povjerenja u ljude u opadanju, dotle je povjerenje u porodicu, potpuno u skladu sa bosanskohercegovačkom tradicijom, i dalje veoma visoko, što zapravo ukazuje na prilično neuzdrmane zalihe povezujućeg socijalnog kapitala. Studije ukazuju i na sasvim očekivano opadanje povjerenja u ljude koji pripadaju drugoj etničkoj skupini.

Društvene manifestacije (ne)prisustva socijalnog kapitala su i učešće građana u formalnim građanskim udruženjima, te učestvovanje u društvenim akcijama. I u ovom segmentu BiH pokazuje zabrinjavajuće nalaze. Otprilike jedna trećina naših građana ima članstvo u nekoj vrsti građanskog udruženja, poput udruženja pen-